

Сучасна українська мова (синтаксис складного речення)

Презентації до курсу лекцій

Розробник – проф. Р. О. Христіанінова

Лекція 10-11

Тема: СКЛАДНОПІДРЯДНІ БАГАТОКОМПОНЕНТНІ
РЕЧЕННЯ В СУЧАСНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ МОВІ

Лекція 10-11

Тема: СКЛАДНОПІДРЯДНІ БАГАТОКОМПОНЕНТНІ

РЕЧЕННЯ В СУЧАСНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ МОВІ

План

1. Складнопідрядні речення з послідовною підрядністю.
2. Складнопідрядні речення з супідрядністю.
3. Складнопідрядні речення з різними типами підрядності (комбінованого типу).

Лекція 10-11

Тема: СКЛАДНОПІДРЯДНІ БАГАТОКОМПОНЕНТНІ

РЕЧЕННЯ В СУЧАСНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ МОВІ

ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Бевзенко С. П., Литвин Л. П., Семеренко Г. В. Сучасна українська мова. Синтаксис : навч. посіб. Київ : Вища школа, 2005.
2. Гуйванюк Н. В., Кульбабська О. В. Складні ускладнені речення : теоретично-практичний блок. Чернівці : Рута, 2003.
3. Сучасна українська мова: Синтаксис : підручник / за ред. А. К. Мойсієнка. Київ : Знання, 2013.
4. Шульжук К. Ф. Синтаксис української мови : підручник. Видавничий центр «Академія», 2004.

Додаткова

1. Шульжук К. Ф. Складне речення в українській мові : навч.-метод. посібник. Київ : Радянська школа, 1989.
2. Гуйванюк Н. В., Кардащук О. В., Кульбабська О. В. Українська мова. Схеми, таблиці, тести : навч. посіб. Львів : Світ, 2005.

Лекція 10-11

**Тема: СКЛАДНОПІДРЯДНІ
БАГАТОКОМПОНЕНТНІ**

РЕЧЕННЯ В СУЧАСНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ МОВІ

**1. Складнопідрядне речення з
послідовною підрядністю**

СКЛАДНОПІДРЯДНІ РЕЧЕННЯ З ПОСЛІДОВНОЮ ПІДРЯДНІСТЮ

Мені іноді здається, що я теж схожий на вітряка, який основою, хрестовиною тримається чорної, репаної землі, а крилами жадає неба (М. Стельмах).

СКЛАДНОПІДРЯДНІ РЕЧЕННЯ З ПОСЛІДОВНОЮ ПІДРЯДНІСТЮ

1

2

3

Мені іноді здається, що я теж схожий на вітряка, який основою, хрестовиною тримається чорної, репаної землі, а крилами жадає неба (М. Стельмах).

3

СКЛАДНОПІДРЯДНІ РЕЧЕННЯ З ПОСЛІДОВНОЮ ПІДРЯДНІСТЮ

1

2

3

Мені іноді здається, що я теж схожий на вітряка, який основою, хрестовиною тримається чорної, репаної землі, а крилами жадає неба (М. Стельмах).

3

СТРУКТУРА РЕЧЕННЯ

що ?

ХАРАКТЕРИСТИКА РЕЧЕННЯ

Головна частина речення (на схемі позначаємо прямокутником).

Опорне слово "здається" своєю валентністю визначає підрядну частину I ступеня, яка відповідає на питання **що?**

СКЛАДНОПІДРЯДНІ РЕЧЕННЯ З ПОСЛІДОВНОЮ ПІДРЯДНІСТЮ

Мені іноді здається, **що я теж схожий на вітряка**, який основою, хрестовиною тримається чорної, репаної землі, а крилами жадає неба (М. Стельмах).

СТРУКТУРА РЕЧЕННЯ

1 Мені іноді здається,

що ?

що

ХАРАКТЕРИСТИКА РЕЧЕННЯ

Головна частина речення (на схемі позначаємо прямокутником).

Опорне слово "здається" своєю валентністю визначає підрядну частину I ступеня, яка відповідає на питання **що?**

Підрядна частина I ступеня (на схемі позначаємо овалом або кругом) поєднується з головною прислівним валентно зумовленим зв'язком за допомогою сполучника **що**.

СКЛАДНОПІДРЯДНІ РЕЧЕННЯ З ПОСЛІДОВНОЮ ПІДРЯДНІСТЮ

Мені іноді здається, що я теж схожий на вітряка, який основою, хрестовиною тримається чорної, репаної землі, а крилами жадає неба (М. Стельмах).

СТРУКТУРА РЕЧЕННЯ

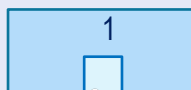
СХЕМА РЕЧЕННЯ

ХАРАКТЕРИСТИКА РЕЧЕННЯ

1

Мені іноді здається,

що ?

що ?

Головна частина речення (на схемі позначаємо прямокутником).
Опорне слово "здається" своєю валентністю визначає підрядну частину I ступеня, яка відповідає на питання **що?**

2

що я теж схожий на вітряка,

якого ?

якого ?

Підрядна частина I ступеня (на схемі позначаємо овалом або кругом) поєднується з головною прислівним валентно зумовленим зв'язком за допомогою сполучника **що**.

який основою,
хрестовиною тримається
чорної, репаної землі, а
крилами жадає неба.

Опорне слово "вітряка" передбачає наявність підрядної частини II ступеня, що відповідає на питання **якого?**
Вона поєднується з підрядною частиною I ступеня (яка для неї є головною) прислівним валентно не зумовленим зв'язком, сполучне слово **який**.

СКЛАДНОПІДРЯДНІ РЕЧЕННЯ З ПОСЛІДОВНОЮ ПІДРЯДНІСТЮ

Мені іноді здається, що я теж схожий на вітряка, який основою, хрестовиною тримається чорної, репаної землі, а крилами жадає неба (М. Стельмах).

СТРУКТУРА РЕЧЕННЯ

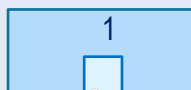
СХЕМА РЕЧЕННЯ

ХАРАКТЕРИСТИКА РЕЧЕННЯ

①

Мені іноді **здається**,

що ?

що ?

Головна частина речення (на схемі позначаємо прямокутником).
Опорне слово "здається" своєю валентністю визначає підрядну частину I ступеня, яка відповідає на питання **що?**

②

що я теж схожий на вітряка,

якого ?

якого ?

Підрядна частина I ступеня (на схемі позначаємо овалом або кругом) поєднується з головною прислівним валентно зумовленим зв'язком за допомогою сполучника **що**.

③

який основою, хрестовиною тримається чорної, репаної землі, а крилами жадає неба.

Опорне слово "вітряка" передбачає наявність підрядної частини II ступеня, що відповідає на питання **якого?**
Вона поєднується з підрядною частиною I ступеня (яка для неї є головною) прислівним валентно не зумовленим зв'язком, сполучне слово **який**.

СКЛАДНОПІДРЯДНІ РЕЧЕННЯ З ПОСЛІДОВНОЮ ПІДРЯДНІСТЮ

Мені іноді здається, **що я теж схожий на вітряка**, який основою, хрестовиною тримається чорної, репаної землі, а крилами жадає неба (М. Стельмах).

СХЕМА РЕЧЕННЯ

ХАРАКТЕРИСТИКА РЕЧЕННЯ

Багатокomпонентне складнопідрядне речення з послідовною підрядністю (1 – 2 – 3), розповідне, неокличне.

1 частина – головна;

2 частина – підрядна причини, пояснює в головній частині слово **здається**, поєднується з ним прислівним валентно зумовленим зв'язком за допомогою сполучника **що**;

3 частина – підрядна присубстантивно-атрибутивна, пояснює в другій частині іменник **вітряка**, поєднана з ним прислівним валентно не зумовленим зв'язком за допомогою сполучного слова **який**.

СКЛАДНОПІДРЯДНІ РЕЧЕННЯ З ПОСЛІДОВНОЮ ПІДРЯДНІСТЮ

Постарілий Чигирин інколи ганить Данила за непотрібний запал і прямолінійність, бо ж деколи треба пожаліти розумного лоба, щоб не відповідало дурне нижчеспиння (М. Стельмах).

СКЛАДНОПІДРЯДНІ РЕЧЕННЯ З ПОСЛІДОВНОЮ ПІДРЯДНІСТЮ

1
Постарілий Чигирин інколи ганить Данила за непотрібний запал і прямолінійність,
2 бо ж деколи треба пожаліти розумного лоба, щоб не відповідало дурне нижчеспиння (М. Стельмах). 3

СХЕМА РЕЧЕННЯ

1

чому ?

2
бо

з якою метою ?

3
щоб

ХАРАКТЕРИСТИКА РЕЧЕННЯ

Багатокомпонентне складнопідрядне речення з послідовною підрядністю (1 – 2 – 3), розповідне, неокличне.

1 частина – головна;

2 частина – підрядна причини, поєднується з головною детермінантним зв'язком за допомогою сполучника **бо**;

3 частина – підрядна мети, поєднується з 2 частиною детермінантним зв'язком за допомогою сполучника **щоб**.

СКЛАДНОПІДРЯДНІ РЕЧЕННЯ З ПОСЛІДОВНОЮ ПІДРЯДНІСТЮ

Циган картинно напівобернув коня, щоб ми всі побачили його лебедину шию, офіцерську кокарду на лобі і ті очі, що оксамитились синім сполоханим надвечір'ям (М. Стельмах).

СКЛАДНОПІДРЯДНІ РЕЧЕННЯ З ПОСЛІДОВНОЮ ПІДРЯДНІСТЮ

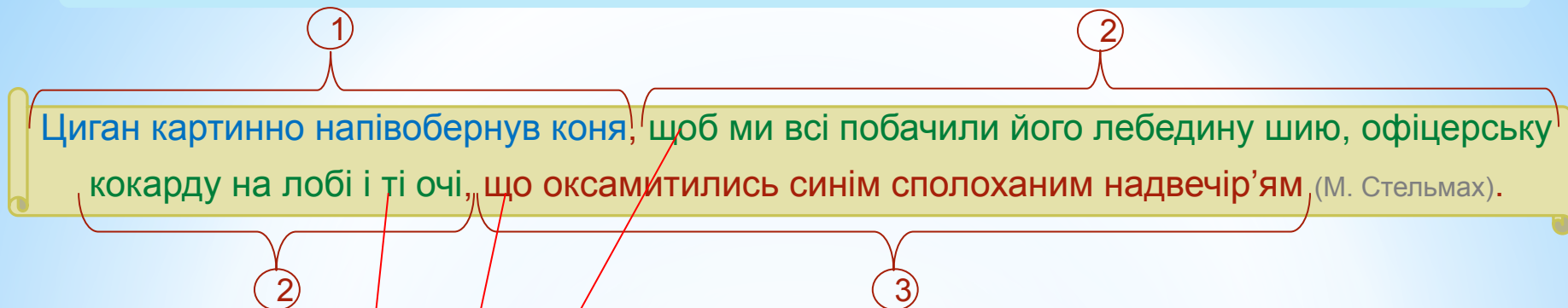

СХЕМА РЕЧЕННЯ

з якою метою ?

які ?

ХАРАКТЕРИСТИКА РЕЧЕННЯ

Багатокомпонентне складнопідрядне речення з послідовною підрядністю (1 – 2 – 3), розповідне, неокличне.

1 частина – головна;

2 частина – підрядна мети, поєднується з головною детермінантним зв'язком за допомогою сполучника **щоб**;

3 частина – підрядна займенниково-співвідносна напівсиметричної структури, пояснює в другій частині займенник **ті**, поєднана з ним прислівно-кореляційним зв'язком за допомогою сполучного слова **що**.

Дякую за
увагу!